

Trijumf idile i stvarnosti / Trial and Error uz puno stajanja / Manifestacija podsvijesti

---

Pavlić, Vid

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:817869>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-26**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Akademija likovnih umjetnosti
Sveučilišta u Zagrebu
Nastavnički odsjek

Vid Pavlić

ZAVRŠNI RAD

PRIJEDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

Zagreb, 2023./2024.

Kolegiji: Kiparstvo, Grafika, Slikarstvo

Mentori:

prof. art. Vlasta Žanić

izv. prof. Dr. art. Snježana Ban

izv. prof. Dr. art. Igor Čabraja

izv. prof. art. Vojin Hraste

as. Vida Meić -suradnica

TRIJUMF IDILE I STVARNOSTI/ *TRIAL AND ERROR* UZ PUNO STAJANJA/ MANIFESTACIJA PODSVIJESTI

SAŽETAK

"Trijumf idile i stvarnosti" diptih se sastoji od dva rada: "Jedro" i "Stajalište Autobusa", koji prikazuju svakodnevne predmete i mjesta dovedene u apsurdne situacije, gdje gube svoju funkciju i postaju nešto drugo. "Jedro" je instalacija s platnom koje simulira jedrenje, dok ventilator stvara vjetar unutar zatvorenog prostora, negirajući prirodnu funkciju jedrenja. "Stajalište Autobusa" prikazuje autobusnu stanicu na kotačima, koja gubi svoju svrhu kao mjesto sastanka putnika. U radu propitkujem subjektivnu idilu i stvarnost individualaca te sam suvremeni stil života u kojemu možemo birati svoju stvarnost.

"Trial and Error uz puno stajanja" istražuje medij grafike kroz eksperimentiranje s tehnikama i manipulaciju materijala, bez ograničenja na određenu temu ili seriju. U radovima kao što su "More," linijama izražavam površinu mora kroz tehnike bakropisa i suhe igle, u radu "Radijator," koristim fototransfer kako bi prikazao apsurd grijanja vanjskog prostora. Fokus je na kombiniranju različitih grafičkih tehnika, dok su motivi i teme u drugom planu, omogućujući stvaranje novih umjetničkih izraza kroz greške i intuiciju.

"Manifestacija podsvijesti" opisuje proces stvaranja slika intuitivnim pristupom, bez stroge pripreme ili skica. Oslanjajući se na podsvijest, stvaram slike koje reflektiraju tjeskobu, nelagodu i osobne strahove kroz simbole poput oluja, mora, ljuljački i zečeva. Proces počinje apstraktnim potezima, često šaranjem ili mrljanjem, što oslobađa pritisak i omogućuje nepredvidljive rezultate. Radovi poput "Goruća ljuljačka" i "Oluja- battery low, charge the unit" nastali su kroz kombinaciju spontanosti i refleksije, simbolički izražavajući misli i emocije.

Ključne riječi: Jedro, stajalište autobusa, Apsurd, svakodnevica, simbolika, romantizacija, stvarnost, idila, grafika, medij, matrica, tehnika, istraživanje, kombiniranje, proces, intuicija, simbol, podsvijest, proces, greška.

Uvod

Parametri komfora

Kao studenti akademije kroz određeni dio svog studija bavimo traganjem za vlastitim izričajem ili osvještavanjem onoga što već znamo i imamo, što mislimo i koje bismo ideje htjeli prenijeti u radove. U tom okruženju sam počeo primjećivati različite stvaralačke procese, što vlastite što tuđe i koristiti ih za vrijeme stvaranja svojih radova. U kreativnosti je sve moguće, svatko je kreativan više ili manje, svatko ima neke vještine koje mogu biti urođene ili naučene, svatko u nekoj mjeri ima intrinzični nagon za stvaranjem. Tako su radovi stvoreni tijekom 3. godine studija rezultat mojih trenutnih mogućnosti, komfora u kojem trenutno postojim, istraživačkih procesa samih medija i konceptualnih mogućnosti. Oni nikada nisu stvoreni istim stvaralačkim procesom, već se pojavljuju kroz različite pristupe i inspiracije, nekada kroz ideje, a nekada su samo rezultat intuitivnog čina stvaranja.

TRIJUMF IDILE I STVARNOSTI

Ovaj diptih se sastoji od radova "Jedro" i "Stajalište Autobusa", a zajedničko u oba rada jest da su to predmeti ili mjesta svakodnevica dovedeni u apsurdnu situaciju gdje gube svoju primarnu funkciju i postaju nešto drugo.

"Jedro" je instalacija sastavljena od trokutastog bijelog platna montiranog na željeznu šipku i postavljenog u formu jedra na drvenoj transportnoj paleti, te sobnog ventilatora. Rad je izložen u unutrašnjem prostoru, a 'vjetar' koji napinje jedro, proizvodi ventilator postavljen na podu pokraj njega. U ovoj situaciji jedro je samo forma koju zrak iz ventilatora stvara na platnu dok mu površinu čini nemirnom i titrajućom. Jedro je samo po sebi vrlo simbolično, a konotacije su pozitivne, možemo na njega gledati kao na simbol napredovanja, prosperiteta, mira, spokoja,

čistoće, rasonode, odmora, nade i budućnosti. Zvuk motora ventilatora te minimalistička forma bijelog platna koje titra potenciraju tu simboliku ali na apsurdan i pomalo ironičan način.

Energija 'vjetra' iz ventilatora zapravo ništa ne pokreće, a jedro, iako napeto, ne miče se sa svog postamenta. Radom sam želio prikazati nešto oku nevidljivo poput vjetra. Iako je sila vjetra na nečemu materijalnom jedna od stvari koju možemo vidjeti svaki dan na zastavama, obješenom vešu, zastorima, itd..., ljudi to uglavnom uzimaju zdravo za gotovo, ne obraćajući pažnju...

Ono uz što bi još povezao uz jedro i vjetar je bijeg, u ovom slučaju kao simbol bijega od stvarnosti, oduvijek prisutnoj potrebi u ljudskim životima. Ljudi često teže idilama, romantiziraju svakodnevicu ili sanjaju o nekim drugim životima koje bi htjeli živjeti, pa jedro vidim i kao romantičnu reprezentaciju vlastite želje za bijegom od stvarnosti.

Sve je to u kontrastu s drugim radom "Stajalište autobusa" sastavljenim od platforme na kotačima na kojoj je klupa i znak autobusnog stajališta.

Svi elementi su obojani u sivu boju osim samog znaka stajališta koji sam ostavio u njegovoj stereotipnoj plavoj boji. Stanicu sam postavio na kotače kako bi joj oduzeo njenu primarnu funkciju mjesta sastajanja putnika. Tema stanice u javnom prostoru me zainteresirala jer je to mjesto bez identiteta, mjesto na kojem ljudi nisu zato da bi imali neku interakciju, već samo kako bi se ukrcali u prijevozno sredstvo. Tako se na stanicama slučajno sastaju ljudi različitih dobi, spola, rasa, svjetonazora, političkih i ekonomskih raznolikosti. Reprezentacija je to moje svakodnevice, kao i većine ljudi koji žive u gradovima. Stanice su mi zanimljive za promatranje različitih ljudi, svojevrsan su "reality check" iz subjektivne stvarnosti u objektivnu. Svaka osoba živi svoju stvarnost ograničenu vlastitim ideološkim načelima, tjelesnim, mentalnim i financijskim mogućnostima, generacijski ljudi imaju različite stvarnosti koje su bazirane na kontekstu kojem su odrasli i u kojemu žive.

Postavom stanice na kotače, želio sam stvoriti besmisleni situaciju koja dovodi u pitanje suvremeni gradski život i sustav u kojem živimo, naglašavajući stanicu kao "ne-mjesto" bez identiteta u tkivu suvremenog grada. Ovim sam činom htio istaknuti otuđenost među ljudima i ukazati na proturječnost između prirode i suvremenog urbanog života. Javni prijevoz koji funkcionira unutar sustava u ovakvoj situaciji postaje disfunkcionalan.

Ljudi žive svoje živote na skali između velike svjesnosti činjenične stvarnosti života oko sebe i velike nesvjesnosti stvarnosti koja je najčešće rezultat neke osobne preokupacije, bilo da je to posao, religija, konzumerizam, itd...

Stvaranjem besmisla ukazujem na smisao, kreiram novu stvarnost. Stvarnost koja je stvorena ljudskom rukom, a ne prirodom; odnosno naša systemska stvarnost.

Apsurd ovih radova i njihov naziv su neka vrsta mojeg vlastitog komentara na životni sistem u kojemu postojimo i u kojem nastavljamo živjeti.

Diptih "Trijumf idile i stvarnosti", 2024., instalacija

TRIAL AND ERROR UZ PUNO STAJANJA

Medij grafike izuzetno je interesantan medij s puno mogućnosti, od različitih opće poznatih tehnika i materijala koji se mogu koristiti do različitih novih mogućnosti, interpretiranja tih tehnika i stvaranja novih. Medij sam po sebi, naravno, ima mogućnost određenog umnažanja, odnosno otiskivanja. Glavni element svakog “tradicionalnog” grafičkog procesa je, naravno, matrica koja se obrađuje prema specifičnosti određene tehnike. Tijekom protekle akademske godine smo se prema programu bavili dubokim tiskom, čija je glavna karakteristika da je tiskovna površina udubljena u samoj matrici, za razliku od visokog, pri kojemu je tiskovna površina sama gornja površina matrice te su udubljenja praznine. Prije same obrade matrice u proces izrade grafike dolazi ili ne dolazi skica, dolazi ili ne dolazi ideja; zapravo, nema ograničenja. Tako se nisam pokušavao ograničiti na neku konceptualnu temu ili seriju, već mi je fokus bio na isprobavanju i manipuliranju samog medija kroz različite teme i motive. Sve opće poznate tehnike imaju neka pravila; neka su bitna i ne bi se trebala kršiti kako bi se postigao određeni željeni rezultat, a neka ne toliko, te se s varijacijama mogu interpretirati. U radovima

pod nazivom “More” početna točka je bila određena fascinacija/inspiracija trenutka na trajektu koja je postala fotografija, koju sam interpretirao u skici kako bi je onda prenio u grafiku. Za razliku od tog rada, u radu bez naziva, početna točka bila je sama tehnika te se rad razvio intuitivnim putem kroz kombinaciju tehnika aquatinte, suhe igle i određenog interpretativnog korištenja medija. Principi obrade matrice koji postoje i koje sam ja koristio mogu se podijeliti na fizičku i kemijsku obradu; fizički se matrica može obrađivati brušenjem, bilo to grublje ili finije, i čeličnom iglom, a kemijski se matrica obrađuje kiselinom, tj. jetkanjem. Poznavajući te principe, što su samo različite finese kako izdubiti površinu matrice, možemo baratati medijem i upoznavati se s njegovim mogućnostima. Kraj svake grafike je tisak; u dubokom tisku osnovni princip tiskanja je da se boja nanosi u udubine te se ostatak boje briše. Još uz to postoje mogućnosti preklapanja jedne ili različitih matrica s istom bojom ili različitim bojama u različitim kompozicijama. Tako sam u radovima “More” matricu obradio u tehnici bakropisa i suhe igle, koje su tehnike gdje je linija primarno sredstvo izražavanja jer je to bio najbolji način za izraziti samu titravu površinu mora. Pri probnom tiskanju nikako nisam mogao dobiti željeni rezultat te sam ju ostavio i krenuo dalje, no pri vraćanju i nakon savjetovanja s profesorom sam grafike počeo pretiskivati više puta okretanjem matrice i samim otiskivanjem u različitim bojama došao sam do rezultata najbližeg željenom. Proces u grafici u kojemu se može doslovno prenijeti fotografija na matricu naziva se fototransfer. Taj proces mi je poslužio u radu “Radijator”. Sama ideja iza rada bila je postići apsurdan moment grijanja vanjskog prostora; inspiracija pri samoj ideji došla mi je zbog nedavne cijele situacije s plinom iz Rusije, odnosno poskupljenjem energenata u svijetu, te česta situacija kod mene doma kada bi mi mama, kad bih zaboravio zatvoriti prozor zimi, rekla: “Kaj mi grijemo ulicu”. Rad je prvotno bio digitalna kolažirana fotografija koju sam transferirao na dvije matrice. Prvo sam greškom transferirao pozitiv, koji se nakon jetkanja pretvara u negativ, ali sam odlučio da ću ga zadržati i samo sam naknadno napravio drugu matricu s pravilnim transferom iz negativa da bi se dobio pozitiv. Tom greškom sam dobio mogućnost da u otisku imam dvije boje s dvije različite matrice koje imaju drugačije verzije iste slike, odnosno preklapanje pozitiva i negativa. U radovima “Ljuljačka” i “Dematerijalizacija” također sam se koristio transferom, samo što je “Ljuljačka” u kombinaciji s mojom interpretacijom mezzotinte, gdje sam grebajući izjetkanu površinu matrice došao do bjeline same ljuljačke, a rad “Dematerijalizacija” je tiskan u kombinaciji dubokog i visokog tiska, gdje sam valjkom nanosio žutu boju koja je raspršila crnu boju iz dubine. Sve u svemu,

ono na što sam se najviše fokusirao su različite mogućnosti kombiniranja tehnika, dok motivi i teme nisu bili nebitni već u drugom planu.

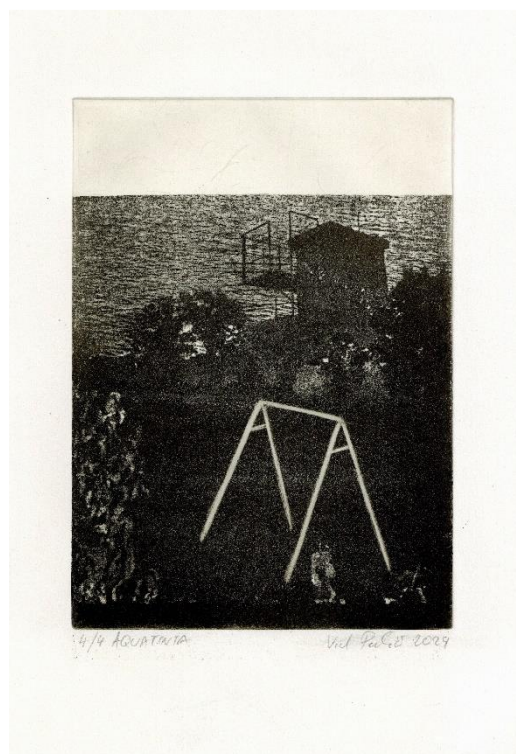
Triptih "More", 2024., Kombinirana tehnika

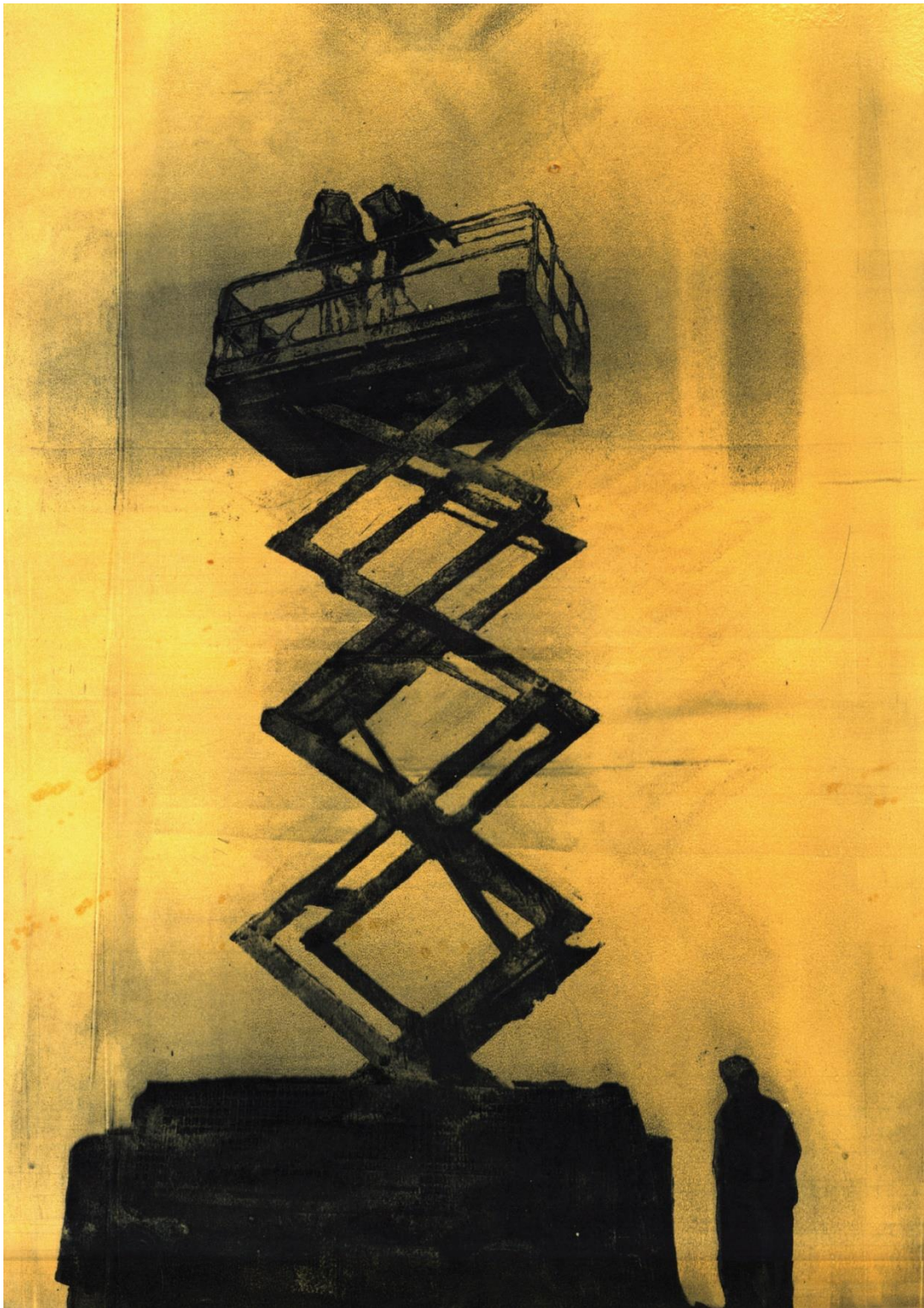
Bez naziva, 2024., Kombineirana tehnika

”Radijator”, 2024., Aquatinta

”Ljuljačka”, 2023., Aquatinta

“Dematerijalizacija”, 2024., Kombinirana tehnika

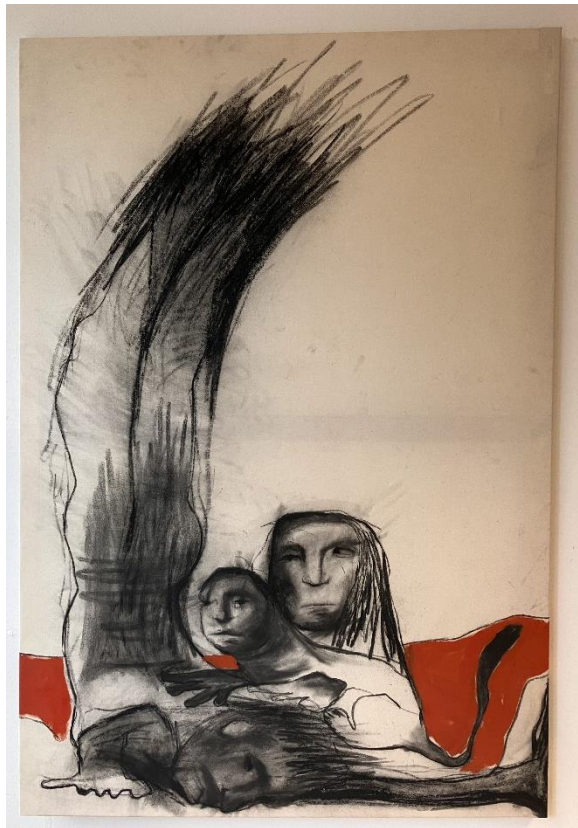
MANIFESTACIJA PODSVIJESTI

Nakon mnogo pokušaja stvaranja sljedeći uobičajeni put od ideje, skice do gotovog rada, najčešće sam na kraju ili uništio ili preslikao takav rad. Jednostavno u slikarstvu mi to nije išlo pa mi je cilj na trećoj godini pri slikanju bio što se više opustiti i intuitivno stvarati jer je sad bila najbolja prilika za to. Zanimljivo mi je da koliko god sam se trudio ne razmišljati o samoj temi za vrijeme čina stvaranja, ipak su podsvjesno nastale slike sa sličnim tjeskobnim tematikama.

Motivi koji se provlače kroz moje slike su oluje, mora, ljuljačke, ljestve, i zečevi, uz osjećaje tjeskobe jezivosti i nelagode. Iako radovi većinu vremena nisu nastali svjesno oni ipak nekako reflektiraju moje misli i strahove, ne kroz doslovne situacije već simbolično. Sam čin slikanja može biti vrlo oslobađajući ako se ne držimo neke striktno vizije i motiva, odnosno uranjanjem u praznu površinu i stvaranjem neke apstraktne mrlje iz koje se može pojaviti neki motiv. Zapravo sam tim procesom prije često stvarao u skicirkama i bilježnicama samo što toga nisam bio svjestan. Teme o kojima inače razmišljam i koje me nekako inspiriraju su često vezane za način na koji ljudi žive svoj suvremen život i neke osjećaje koji dolaze uz njega, odnosno uz samo ljudsko postojanje. U zadnjih par godina se u svijetu, Hrvatskoj i u mojoj osobnoj okolini dogodilo puno intenzivnih, neočekivanih i stresnih situacija s kojima se do sada nisam susreo u svom životu. Skoro pa svim ljudima je zajedničko da prolaze kroz iste ili slične situacije bilo pozitivne ili negativne u svome životu. Rad "Goruća ljuljačka" je tako produkt trenutka podsvjesnog stvaranja ali uz prethodno promišljanje o negativnom stanju u svijetu i općenito današnjim sistemom života, manjkom nade za pozitivnom budućnosti među populacijom i manjkom nade u same ljude koji utječu na svijet u kojemu živimo. Smatram da motivi ljuljačke i vatre imaju jasnu simboliku i da zajedno nose snažnu refleksiju. Pri izradi slika "Skupina", "Atko je ovaj" i "Goruća Ljuljačka" sam u sva tri slučaja slikanje započeo s apstrakcijom, pritom doslovno samo šarajući s ugljenom ili mrljajući s crnom uljanom bojom. Takav početak procesa sam počeo svjesno koristiti za opuštanje i micanje određenog očekivanja i pritiska koji se dogodi s nekakvom detaljnom vizijom rada, a i sam "riskantan" proces tijekom kojega "greška" ili automatski pokret postaje baza slikanja je zanimljiv jer nas može odvesti u nešto što uopće nismo očekivali. To je zapravo i najljepši dio stvaranja, sama igra istraživanja bilo to medija, tema, procesa, značenja, itd... Jedan od radova koji nije bio započet takvim procesom je "Oluja-battery low, charge the unit" koji je započet sa striktnim motivom, no nisam ga uspio izvesti prema svojoj viziji te sam se naposljetku nakon puno slojeva boja vratio intuiciji iz čega je

proizašla slika oluje na koju sam sprejom nadodao rečenicu "battery low, charge the unit" koja me inače obavještava da su mi slušalice prazne što sam ovdje iskoristio kao metaforu.

Ovi svi radovi su krajnji produkti čina stvaranja gdje je fokus na intuiciji i grešci iz kojih izvlačim motive. Teme su više simbolične reprezentacije mojih misli i podsvijesti koje često tek naknadno osvijestim.

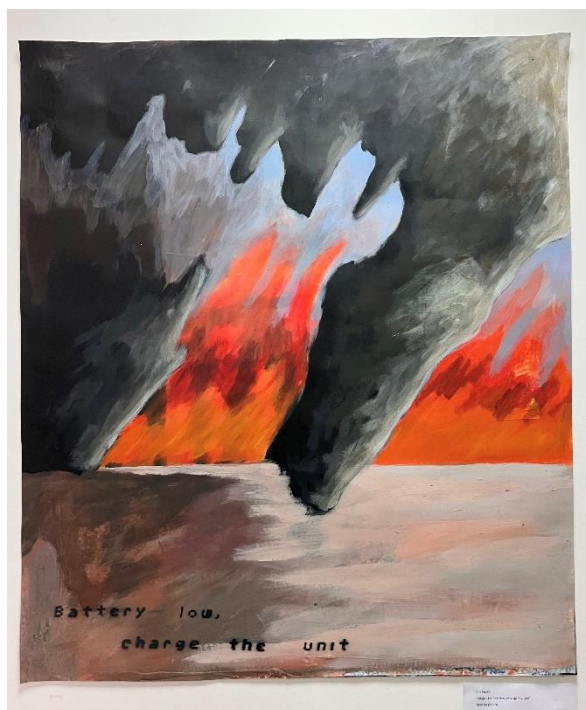
"Skupina", 2023., ugljen i ulje na platnu.

"Goruća Ljuljačka", 2023., ugljen i ulje na platnu

“A tko je ovaj”, 2024., ulje i ugljen na platnu

“Oluja - battery low, charge the unit”, 2024., akril na papiru